

Největší výhoda afrických sochařů? Naprostá svoboda

S galeristou **Ondřejem Homolkou** o africkém kamenosochařství a životě v zimbabwské komunitě Tengenenge.

5^{PLUS}2[■] ROZHOVOR

TOMÁŠ PLECHÁČ

DVŮR KRÁLOVÉ N. L. | Jsou dva způsoby, jak spatřit takové množství kamených soch vytvořených umělci v proslulé africké komunitě Tengenenge: buď vycestovat do Zimbabwe, nebo navštívit zoologickou zahradu ve Dvoře Králové nad Labem. Právě v areálu zoo u Neumannovy vily vznikla před startem letní sezony největší venkovní galerie skulptur made in Tengenenge u nás.

Je zde více než stovka soch. Od jedno-dušších plastik, které zachycují lidské obličej nebo africká zvířata, až po náročnější umělecká díla s abstraktními rysy. „Mezi sochaři z Tengenenge je nesporně několik desítek umělců, kteří jsou talentovaní a naprosto srovnatelní s kvalitními sochaři v Evropě či na severu Ameriky,“ říká majitel ateliéru AfrickéSochy.cz Ondřej Homolka.

První díla přivezla ze Zimbabwe do Čech v roce 2005 jeho žena Miroslava Sodomková. Po její smrti v roce 2007 v tom pokračuje manžel, v posledních letech společně s druhou ženou Hanou Homolkovou. Jejich cílem je etablovat moderní africké sochařství u nás. První venkovní výstavu ve dvorské zoo realizovali v loňském roce.

Jak vlastně Tengenenge vzniklo?

Ondřej Homolka při leštění kamenných skulptur po jejich instalaci. Sochy ze Zimbabwe zůstanou ve dvorské zoo po celé léto. FOTO | TOMÁŠ PLECHÁČ

Je to uměle vytvořená umělecká komunita, kterou v polovině 60. let minulého století založil bílý farmář Tom Blomfield. Když v roce 1965 Jižní Rhodesie vyhlásila nezávislost na Britské koruně, Velká Británie u Organizace spojených národů prosadila sankce, které znemožňovaly vývoz zemědělských produktů. Rhodesie byla zemědělská země, Tom Blomfield pěstoval tabák. Protože nebylo možné jej vyvážet, začal v té době hledat někoho, kdo by ho učil kamenosochařství. Rozhodujícím impulzem bylo setkání s Frankem McEwenem, který byl ředitelem Rhodesovy národní galerie v hlavním městě Harare (tehdy Salisbury). Prvními sochaři v Tengenenge byli zaměstnanci na Blomfieldově farmě.

Předtím v Zimbabwe žádná kamenosochařská tradice nebyla?

Ne, Tengenenge je novodobá záležitost. Pouze v rozvalinách Velkého Zimbabwe bylo ve středověku objeveno sedm nebo osm soch kamenných ptáků. Pět set let potom v Zimbabwe žádné sochy z kamene nevznikaly. Tradičním stavebním materiálem v této africké zemi je hlína.

Kam se sochařství v Tengenenge za 50 let posunulo?

Sochy, které jsou dnes vystavené v královédvorské zoologické zahradě, jsou svým projevem úplně někde jinde než v době začátku. První sochy byly naivní, dětské, bezproportní. Bylo vidět, že se teprve učili. Afričani ale mají na rozdíl od nás jednu velkou výhodu: jsou naprosto svobodní v uměleckém projevu, mohou tvořit, co chtějí a jak chtějí, pokud pro to najdou kupce.

Jak byste člověku, který v Tengenenge nikdy nebyl, popsal život v komunitě?

Tengenenge je naprosto normální africká vesnice. Sochaři bydlí v domcích postavených z cihel se střešou z trávy a nemají elektřinu. Ale tím, jak se svět mění, vytrácí se postupně i poetika tohoto místa. Ještě před dvěma lety tam byl jeden sluneční panel, teď jich mají na střeších spoustu. V současnosti tam žije zhruba 150 sochařů. Tím, že jich tam je takové množství, má vesnice zvláštní

zvukovou kulisu. Neustále se někde ozývá tukaní a mlácení do kamene. Turisté do Tengenenge kvůli vysokým cenám služeb v Zimbabwe přijíždí minimum, celá vesnice žije z prodeje soch galeristům.

Existuje mezi sochaři rivalita a konkurence?

Komunita má svůj management, přes něj jde veškerý prodej soch. Prodávají je víceméně za jednotnou cenu, která se odvíjí od velikosti. Když do Tengenenge jedeme, trávíme tam zhruba pět dní, a to je hrozně krátká doba na to, aby člověk do komunity pronikl hlouběji. Nepochybně to je lidské společenství jako každé jiné, existují tam závisť a pomluvy. Nikdy jsem se však nesetkal s tím, že by třeba nějakého sochaře protežovali. Obecně tam platí velká úcta ke starším.

Mohou se tyto sochy uměleckou kvalitou poměřovat se současným evropským uměním?

Vrchol zimbabwského sochařství byl v 70. letech minulého století, kdy sochaři z Tengenenge měli výstavy v Muzeu moderního umění v New Yorku a v dalších velkých výstavních síních. V poslední době není zájem tak velký, už to není něco nového a překvapivého. Ale i teď se občas uskuteční velká výstava v Kanadě nebo Spojených státech. Mezi sochaři z Tengenenge je nesporně několik desítek umělců, kteří jsou talentovaní a naprosto srovnatelní s kvalitními sochaři v Evropě či na severu Ameriky.

Vyrobeno z hadce

Kámen, který afričtí sochaři v Tengenenge používají, se jmenuje hadec. Může mít olivově zelenou, hnědou i černou barvu. Též se **výhradně ručně** v nedalekých lomech. Sochaři jej opracovávají majlíkem, paličkou a kamenickým kládívkem. Po dokončení následuje poměrně zdlouhavý a fyzicky náročný **proces broušení** pomocí pilníku a brusného papíru. Hotové sochy řemeslníci nakonec nahřívají u otevřeného ohně a **napouštějí voskem**, který se vpije do kamene a původní šedá barva ztmavne. Práce na soše může trvat i několik týdnů.

INZERCE

Úklidová služba Liduška Úklid

Flexibilní úklidová firma zaměřená na úklid kanceláří, úklid bytových domů, obchodů, čištění koberců. Provádíme vyklízení prostorů včetně likvidace odpadu, ale také mytí oken a výloh.

Liduška Úklid - Sendražice 118, 503 03 Sendražice, Tel.: 705 247 973, E-mail: zlaz@seznam.cz, www.liduska-uklid2.webnode.cz